

Macedoński fenomen wzrostu liczby tłumaczeń z języka polskiego w latach 1990—2020

Macedonian Phenomenon of Rise of Translation Works from Polish Language in the Period Between Years 1990—2020

Lidija Tanuševska

<https://orcid.org/0000-0001-5465-960X>

SS. CYRIL AND METHODIUS UNIVERSITY IN SKOPJE
lidkapol@yahoo.com

Data zgłoszenia: 24.01.2022 r. | Data akceptacji: 5.07.2022 r.

ABSTRACT | This article presents the rise of translated Polish literature to the Macedonian language in the thirty years period since Macedonia gained independence from Yugoslavia and transformed from a socialist to a capitalist system. The rise of private publishing houses automatically meant the rise of translating from other languages; in addition, the rise of foreign funds and especially the financial support by the EU in culture was a relevant factor for developing literary translations from Polish to the Macedonian language. The main part of this article is about the works which have been translated, their importance and the methods used in making the choices on what to translate.

KEYWORDS | Polish literature, translating, publishing, Macedonian language, reception

Ostatnie trzydzieści lat w przestrzeni macedońskiej było punktem zwrotnym dla wielu działań społecznych, w tym również dla humanistyki. Wraz z dojściem do głosu kapitalizmu po rozpadzie Jugosławii powstało wiele prywatnych i małych wydawnictw o różnych sympatiach i zainteresowaniach. Odzyskanie niepodległości przyczyniło się do zwiększenia liczby książek wydawanych w języku macedońskim, co znacząco wypełniło lukę, jaka powstała w okresie powojennym, kiedy to brak literatury pięknej w języku macedońskim rekompensowano literaturą w przekładzie na jeden z pozostałych języków społeczności jugosłowiańskiej. Niezależność państwa dała szansę na powiększenie się reprezentacji literatury polskiej na macedońskim rynku wydawniczym. Znaczący wzrost liczby polskich dzieł tłumaczonych na język macedoński zaobserwowano po raz pierwszy pod koniec 2013 roku. Przeprowadzono wówczas przegląd literatury tłumaczonej z języka polskiego. Badania wykazały, że w ciągu zaledwie pięciu lat, czyli od 2009 do grudnia 2013 roku¹, ukazało się dwadzieścia pięć dzieł literackich tłumaczonych z języka polskiego. Porównując badane pięć lat z okresem je poprzedzającym, zauważamy, że w Republice Macedonii w ciągu dwudziestu lat, tj. od 1988 do 2008 roku, wydano w sumie dwadzieścia pięć przekładów dzieł autorów polskich. Oznacza to wzrost o prawie 400 procent rocznie. A to, trzeba przyznać, imponująca liczba przykładów literatury polskiej w macedońskiej przestrzeni literackiej.

Przekłady literatury polskiej wydane w latach:	
2009—2013 (25 dzieł)	1988—2008 (25 dzieł)
1. Кучок Војкех: <i>Ѓубре</i> — Македонска реч, 2009	1. Милош Чеслав: <i>Заробениот ум</i> . — Наша книга, 1988
2. Грохола Катажина: <i>Никогаши повеќе</i> — Македонска реч, 2009	2. Лем Станислав: <i>Соларис</i> — Детска радост, 1989
3. Милош Чеслав: <i>Родната Европа</i> — Микена, 2009	3. Косидовски Зенон: <i>Кога сонцето беше бог</i> — Наша книга, 1989
4. Сјенкјевич Хенрик: <i>Избрани раскази</i> — Микена, 2010	4. Мочарски Казимјеж: <i>Разговори со целатот</i> — Култура, 1991
5. Сјенкјевич Хенрик: <i>Крстоносци</i> — Бегемот, 2010	5. Анджејевски Јежи: <i>Апелација</i> — Култура, 1995
6. Пјонтковска Моника: <i>Валкани приказни</i> — Македонска реч, 2010	6. <i>Современа полска поезија</i> — Скопје 1996

1 Л. Танушевска, 2014: 25/5 — *Книжевниот превод од полски јазик како позитивен феномен во преведувачката дејност во поново време*. W: Годишен зборник бр. 39—40, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“/Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, s. 655—659.

7. Сјенкјевич Хенрик: <i>Скици нацртани со јаглен</i> — Бегемот, 2011	7. Шимборска Вислава: <i>Крај и почеток</i> — Детска радост, 1996
8. Сјенкјевич Хенрик: <i>Без догма</i> — Или-или, 2011	8. Вавжкјевич Марек: <i>Доцна попладне. Избор</i> — Скопје 1998
9. Виткјевич Стањислав: <i>Збогување со есента</i> — Македонска реч, 2011	9. Гжејшчак Маријан: <i>Струга во светлината. Избор</i> — СВП, 1998
10. Шулиц Бруно: <i>Продавниците со боја на цимет / Санаториумот во знакот на клесидрата</i> — Бегемот, 2011	10. Мицкјевич Адам: <i>Лирски напеви</i> — Струшки вечери на поезијата, 1998
11. Рејмонт Стањислав: <i>Селани</i> — Конгресен центар, Микена, Макавеј, 2012	11. Херберт Збигњев: <i>Избор</i> — Наше писмо, 1998
12. Гомбрович Витолд: <i>Дневник 1953—1958</i> — Конгресен центар, Микена, Макавеј, 2012	12. Гомбрович Витолд: <i>Порнографија</i> — ЕИН-СОФ, 2000
13. Барт Анђеј: <i>Фабрика на смртта</i> — Македонска реч, 2012	13. Твардовски Јан: <i>Љубовта љубов бара</i> — Скопје 2000
14. Токарчук Олга: <i>Талкачи</i> — Или-или, 2013	14. Адамчевски Јан: <i>Легенди за стариот Краков</i> — СС на Флф „Блаже Конески”, 2002
15. Дукај Јацек: <i>Мраз</i> — Бегемот, 2013	15. Кјешловски К.; Пјешевич К.: <i>Декалог</i> — Аз-Буки, 2002
16. Крајевски Марек: <i>Смрт во Бреслау</i> — Бегемот, 2013	16. Колаковски Лешек: <i>13 Сказни од кралството Лајлонија за големи и мали и други сказни</i> — Лист, 2002
17. Гутовска-Адамчик Малгожата: <i>110 улици</i> — Македонска реч, 2013	17. Шулиц Бруно: <i>Продавници со боја на цимет</i> — Темплум, 2004
18. Батор Јоана: <i>Песочна планина</i> — Македонска реч, 2013	18. Херберт Збигњев: <i>Патот до вообразбата</i> — Макавеј, 2005
19. Милош Чеслав: <i>Заробениот ум</i> — Три, 2013	19. Билски Ришард: <i>Пожари над Тетово</i> — Култура, 2006
20. Сјенкјевич Хенрик: <i>Quo vadis</i> — Три, 2013	20. Токарчук О., Хвин С., Сташук А.: <i>Сон за недофатливото место. Фрагменти од современата полска проза</i> — СС на Флф „Блаже Конески”, 2006
21. Варга Кшиштоф: <i>Булеварот на Независноста</i> — Антолог, 2013	21. Херлинг-Груѓински Густав: <i>Бела ноќ на љубовта</i> — Или—или, 2006
22. Гомбрович Витолд: <i>Космос</i> — Бегемот, 2013	22. Дубоа Јацек: <i>И сè заради фараонот</i> — Детска радост, 2007

23. Норвид Ципријан: <i>Цивилизација</i> — Бегемот, 2013	23. Сјенкјевич Хенрик: <i>Quo vadis</i> — Матица македонска, 2007
24. Гомбрович Витолд: <i>Транс-Атлантик</i> — Бегемот, 2013	24. Токарчук Олга: <i>Правек и другите времиња</i> — Македонска реч, 2007
25. Грабињски Стефан: <i>Мистични приказни</i> — Бегемот, 2013	25. Гутовска-Адамчик Малгожата: <i>220 линии</i> — Детска радост, 2008

Jednym z powodów takiego wzrostu zainteresowania wydawaniem literatury polskiej jest wsparcie finansowe polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, w ramach którego działa Instytut Książki, a także wsparcie Programu Kulturalnego Unii Europejskiej czy rządowe projekty przekładu literatury obcej: Нобеловци (Nobliści) i Свезди на светската книжевност (Gwiazdy Literatury Światowej). Wzrost ten przypisuje się przede wszystkim działalności prywatnych wydawnictw zainteresowanych literaturą polską, zwłaszcza wydawnictwa Begemot, którego właściciel jest tłumaczem z polskiego na macedoński i wywodzi się ze szkoły polonistycznej Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Świętych Cyryla i Metodego w Skopju. Oczywiście publikowaniem dzieł polskich autorów zajmują się również inne oficyny, takie jak: Makedonska recz, Ili-ili, Antolog, a ostatnio także Wostok, Bata Press, Tri, Goten, Slavika Libris i in.

W ciągu kolejnych sześciu lat (do 2020 roku) liczba przekładów literackich z języka polskiego wzrosła jeszcze bardziej, ponad dwukrotnie od ostatniego spisu w 2014 roku, a więc w ciągu sześciu lat ukazało się około sześćdziesięciu dzieł polskich autorów. To w sumie setki przekładów na język polski wydanych przez trzydzieści lat, co niewątpliwie świadczy o rewolucyjnym zwrocie w tłumaczeniu. Wynika to także z ogromnego zaangażowania tłumaczy w realizację całego procesu. Mówi się, że tłumaczenie to proces, który wzbogaca nasz język i przedłuża jego życie, więc tłumacze niewątpliwie mają w tym swój nieoceniony udział. O ile w okresie przed odzyskaniem niepodległości aktywnie działało tylko kilku tłumaczy z języka polskiego — głównie osoby, które ukończyły edukację w Polsce podczas ich (lub ich rodziców) emigracji z egejskiej części Grecji, jak np. Petre Nakovski i Grigori Poposki, o tyle w ostatnich latach pojawiło się wielu młodszych tłumaczy. Należy w tym miejscu wspomnieć o polonistach starszego pokolenia, takich jak Zdravko Stamatovski, Aneta Stamatovska, Dejan Gegovski, Milica Mirkulovska i Lidija Tanuševska. Działa już także solidna grupa młodych tłumaczy, którzy stopniowo stają się doświadczonymi profesjonalistami, z powodzeniem mierzącymi się z translatorskimi wyzwaniem. Większość z nich to absolwenci skopijskiej polonistyki Wydziału Filologicznego im. Blaže Koneskiego: Aneta Todevska, Filip Dimevski, Zvonko Dimoski, Ilija Trajkovski, Slobodan Krstevski i in., którzy uczyli się swego rzemiosła od obecnej kadry naukowo-dydaktycznej polonistyki: Milicy Mirkulovskiej i Lidiji

Tanuševskiej. Niektórzy z tych tłumaczy nie kontynuują swojej przekładowej działalności, kończąc na jednej, dwóch lub trzech książkach, natomiast inni są już rozpoznawalni jako wysokiej klasy tłumacze. Są też tacy, którzy próbowali wykorzystać swoją dwujęzyczność mimo innej specjalizacji: Mihail Barakowski (przełożył *Fabrykę mucholapek* Andrzeja Barta) czy Maciej Kaczorowski (przełożył *13 bajek z królestwa Lailonii dla dużych i małych i inne bajki* Leszka Kołakowskiego).

W ciągu ostatnich trzydziestu lat wypełniono lukę brakujących dzieł z kanonu literatury polskiej, ale tłumaczono także autorów nowych i popularnych na polskiej scenie literackiej. Sienkiewicz był obecny na rynku macedońskim tylko ze starszym tłumaczeniem *Quo vadis*, ale do 2014 roku na język macedoński zostało przetłumaczonych pięć innych jego dzieł. Jego realistyczne powieści i nowele — przełożone przez dwoje tłumaczy — stanowią interesujący materiał do analizy z punktu widzenia teorii przekładu. Są to *Wybrane opowiadania* wydane w ramach rządowego projektu Nobliści oraz zbiór *Szkice węglem* — przetłumaczone przez Milicę Mirkulovską oraz Filipa Dimevskiego. Ze słynnych powieści historycznych Sienkiewicza po raz pierwszy na język macedoński została przełożona powieść *Krzyżacy* (tłum. Filip Dimevski), a po raz trzeci ukazało się *Quo vadis* w przekładzie Slobodana Krstevskiego. Jedna z dwóch „współczesnych” powieści noblisty — *Bez dogmatu* — w tłumaczeniu Lidiji Tanuševskiej została wydana w Macedonii po raz pierwszy. Biorąc pod uwagę, że 2014 rok był Rokiem Henryka Sienkiewicza, można powiedzieć, że tłumacze oddali hołd temu wielkiemu polskiemu, ale też światowemu pisarzowi. W 2018 roku nakładem wydawnictwa Begemot ukazało się kapitalne wydanie *Ogniem i mieczem* w tłumaczeniu Filipa Dimevskiego.

W 2014 roku po raz pierwszy opublikowano utwór innego polskiego noblisty z początku XX wieku — Władysława Reymonta, tj. powieść *Chłopi* w tłumaczeniu Petre Nakovskiego. Dzieło to realistycznie przedstawia ówczesne życie polskiej wsi, a jego język jest specyficzny ze względu na użycie — nie tylko w dialogach, lecz także w narracji — gwary, z której Reymont stworzył uniwersalny język polszczyzny chłopów, co jest niewątpliwie dużym wyzwaniem dla tłumacza. W kolejnych latach przetłumaczone zostały także: *Komediantka* (2015), *Bunt* (2017), *Ziemia obiecana* (2019) i *Wampir* (2019). Do 2017 roku dzieła Stefana Żeromskiego, Elizy Orzeszkowej czy Gabrieli Zapolskiej nie funkcjonowały w języku macedońskim. Dzięki młodemu tłumaczowi, Iliji Trajkovskiemu, *Ludzie bezdomni* Żeromskiego, *Ostatnia miłość* Orzeszkowej i *Menażeria ludzka* Zapolskiej ukazały się w pięknie stylizowanym języku macedońskim.

Ponadto wydany został przekład opowiadań Stefana Grabińskiego z lat 20. ubiegłego wieku, zbiór nosi tytuł *Opowieści mistyczne*. Przetłumaczono także wybór prozy Cypriana Kamila Norwida oraz opowiadania Sławo-

mira Mrożka. Żaden z tych autorów nie był wcześniej tłumaczony na język macedoński, z wyjątkiem niektórych sztuk Mrożka na potrzeby spektakli teatralnych.

W ciągu tych trzydziestu lat intensywnie tłumaczono utwory polskich przedstawicieli awangardy, będących krzewicielami nowego literackiego wyrazu, form pisarskich, stylów i idei obowiązujących do dziś. Do drugiej dekady XXI wieku zostały przetłumaczone tylko fragmenty esejów i powieści Stanisława Ignacego Witkiewicza, ale w 2011 roku po raz pierwszy ukazała się w języku macedońskim powieść *Pożegnanie jesieni* w przekładzie Anety Todevskiej. W 2016 roku nakładem wydawnictwa Begemot opublikowano w dwóch tomach *Nienasylenie* w przekładzie Filipa Dimevskiego, a także, po raz pierwszy, kompletne wydanie zbiorów opowiadań Brunona Schulza *Sklepy cynamonowe* i *Sanatorium pod klepsydrą* oraz eseje, listy i grafiki Schulza zatytułowane *Mityzacja rzeczywistości* (tłum. Lidija Tanuševska).

Dzieła Witolda Gombrowicza, do tej pory tłumaczone jedynie we fragmentach w czasopismach literackich, w ciągu minionych trzydziestu lat były intensywnie przekładane. Ostatnio przetłumaczono całą prozaiczną twórczość literacką tego pisarza, głównie dzięki staraniom tłumacza Filipa Dimevskiego i wydawnictwa Begemot. Powieść *Pornografia* w tłumaczeniu Dejana Gegovskiego ukazała się już w 1991 roku. *Dziennik* przełożył Petre Nakovski, a utwór został wydany w ramach wspomnianego już ministerialnego projektu Gwiazdy Literatury Światowej. Następnie w macedońskiej wersji językowej ukazały się powieści *Kosmos*, *Trans-Atlantyk*, *Ferdydurke* oraz zbiór opowiadań *Bakakaj* (tłum. Filip Dimevski).

Poszukiwaniem tożsamości, a dokładniej tożsamości wschodnioeuropejskiej jako szczególnego zjawiska historycznego i społecznego w dziele *Rodzinna Europa* zajął się Czesław Miłosz, a tłumaczenia tej prozy podjęła się Milica Mirkulovska. Na macedoński został przełożony również zbiór esejów noblisty — *Zniewolony umysł* — jest to prawdopodobnie pierwszy przekład bezpośrednio z języka polskiego tych kultowych filozoficzno-politycznych tekstów opisujących stosunki w społeczeństwie polskim w okresie stalinizmu. Autorem przekładu jest Filip Dimevski.

W 2016 roku z inicjatywy wydawnictwa Antolog i tłumaczki Milicy Mirkulovskiej rozpoczął się projekt „100 lat od narodzin Stanisława Lema”, który miał swój finał w 2020 roku. W tym stosunkowo krótkim okresie ukazało się pięć przekładów dzieł Lema. Powstało nowe tłumaczenie *Solaris*, a *Cyberiada*, *Eden* i *Niezwyciężony* (prawdopodobnie pierwsze tłumaczenie bezpośrednio z języka polskiego) zostały wydane po raz pierwszy. Projekt przekładu dzieł Lema to ogromny wkład w promocję polskiej literatury w Macedonii i ważne wydarzenie na macedońskiej scenie literackiej.

W 2014 również po raz pierwszy w języku macedońskim ukazały się reportaże Ryszarda Kapuścińskiego. Wydano *Imperium*, następnie *Jeszcze dzień życia*. Za przekład *Imperium* Fundacja im. Ryszarda Kapuścińskiego przyznała nagrodę tłumacze Lidiji Tanuševskiej. Tym samym język macedoński stał się jednym z 39 języków, na jakie do tej pory przetłumaczono twórczość Kapuścińskiego.

Wraz z pierwszym przekładem tekstu Kapuścińskiego w Macedonii zaczęto się interesować polskim reportażem literackim. Przetłumaczono książki współczesnych polskich autorów prozy non-fiction: *Narzeczona Schulza* i *Oskarżona: Wiera Gran* Agaty Tuszyńskiej, *Gottland* i *Zrób sobie raj* Mariusza Szczygła, a także *Wszystkie dzieci Louisa* Kamila Bałuka.

Wiele z dzieł przetłumaczonych na macedoński we wspomnianym trzydziestoletnim okresie w Polsce zostało wydanych po 1989 roku, czyli po upadku komunizmu. Literatura — wolna od cenzury i psychologicznej presji wyrażania czegoś bądź nie — traci wspólny język i autorytety literackie, a wszystko w niej staje się prywatne, intymne. Każdy może pisać, o czym tylko chce, co prowadzi do eksplozji różnych zainteresowań i stylów literackich. Częstym kryterium wydawców w Macedonii przy wyborze polskich autorów i dzieł do tłumaczenia są zdobyte nagrody europejskie i polskie. Spośród polskich laurów najistotniejsza jest Nagroda Literacka Nike. Tak więc na początku XXI wieku jednym z najważniejszych wydarzeń przekładowych była powieść *Gnój* Wojciecha Kuczoka, przetłumaczona na język macedoński przez Filipa Dimevskiego i Natalię Łukomską. Niektórzy autorzy podejmują się wielkich osobistych pisarskich wyzwań, jak na przykład Jacek Dukaj, który w obszernej powieści *Lód* tworzy alternatywną wersję historii początku XX wieku. Przekładu tego fascynującego dzieła na język macedoński podjął się Filip Dimevski.

W ostatnich latach popularna staje się powieść kryminalna, w Polsce szczególnie znana jako sposób opisu przeszłości. Dobrym przykładem są powieści Marka Krajewskiego, przedstawiające przedwojenny świat, za którym wiele osób odczuwa nostalgię. Filip Dimevski przetłumaczył *Śmierć w Breslau* i *Koniec świata w Breslau*. Jest także autorem przekładu *Ofiary Polikseny* Marty Guzowskiej i *Uwikłania* Zygmunta Miłoszewskiego, a kontynuację tego ostatniego dzieła, *Ziarno prawdy*, przetłumaczyła Lidija Tanuševska.

W literaturze najnowszej na szczególną uwagę zasługuje fascynująca kobieca fala, a Olga Tokarczuk przebija się jako jej najważniejsza przedstawicielka. Powieści *Prawiek i inne czasy*, *Bieguni* i *E.E.* przełożyła Lidija Tanuševska. Pomimo zainteresowania wydawnictw twórczością Olgi Tokarczuk uzyskanie dofinansowania z Instytutu Książki stało się problematyczne po zmianie kierownictwa tej instytucji w 2016 roku. Ponadto, po przyznaniu autorce Nagrody Nobla zdobycie praw autorskich stało się trudniejsze dla wydawców w regionie. Mimo wszystko, choć z wielkim trudem okupionym biurokratycznymi

zmaganiami, przekłady dzieł Tokarczuk ukazały się po okresie będącym przedmiotem niniejszej analizy.

Ostatnio popularna staje się również pisarka Joanna Bator, a jej powieści *Piaskowa góra* i *Ciemno, prawie noc* wydano w przekładzie Anety Todevskiej-Sapety.

Powrotu do tematu Holokaustu, do skomplikowanych relacji polsko-żydowskich w bardzo oryginalny sposób dokonują Andrzej Bart w powieści *Fabryka muchołapek* (przetłumaczonej jako *Fabryka śmierci*), a także Piotr Paziński w powieści *Pensjonat* — te dzieła również zostały wydane po macedońsku w omawianym czasie. Kwestia żydowska poruszona jest także we wspomnianych już przełożonych dziełach Agaty Tuszyńskiej.

Niektórzy z przetłumaczonych autorów w najbardziej brutalny sposób oddają w swej twórczości trudną współczesność, ukazując życie takie, jakie jest naprawdę: rozkład, beznadziejność, zgnilizna i samotność, które towarzyszą człowiekowi do końca. Taka jest *Aleja Niepodległości* Krzysztofa Vargi. W *Nikczemnych historiach* Moniki Piątkowskiej w ten sam brutalny sposób w dwunastu odrębnych opowieściach opisane jest zło, nicość, brud człowieka i poszukiwanie przyczyn, które mogą, ale nie muszą, usprawiedliwiać zbrodnie. O upadku wartości moralnych piszą też Jerzy Pilch w *Innych rozkoszach*, Daniel Odija w *Szklanej hucie* i Dorota Masłowska w *Wojnie polsko-ruskiej pod flagą białą-czerwoną*.

Śmiałych przekładowych strategii podjęli się młodzi tłumacze w translacjach *Lubiewa* Michała Witkowskiego (tłum. Zvonko Dimoski), *Morfiny* Szczepana Twardocha (tłum. Ilija Trajkovski) i *Sońki* Ignacego Karpowicza (tłum. Filip Dimevski).

W ostatnim czasie macedońskim wydawcom przyznano wiele grantów na literaturę dla dzieci, co wpłynęło na wyraźniejszą obecność tego gatunku literatury polskiej w Macedonii. Wydane w tych latach tłumaczenia to: *110 ulic* Małgorzaty Gutowskiej-Adamczyk, *Czarownica piętro niżej* Marcina Szczygielskiego, *Humory Hipolita Kabla* Roksany Jędrzejewskiej-Wróbel, *Miś Uszatek* Czesława Janczarskiego, *Córka czarownic* Doroty Terakowskiej i in.

Nagrody literackie zawsze stanowią zachętę do przetłumaczenia większej liczby dzieł danego autora. Laureatem macedońskiej nagrody Złoty Wieniec podczas renomowanych Strużańskich Wieczorów Poezji w 2018 roku został Adam Zagajewski. Przyznanie jej przyczyniło się do opublikowania praktycznie całej twórczości polskiego poety. Organizatorzy Strużańskich Wieczorów Poezji we współpracy z europejską platformą poetycką Versopolis odpowiadają również za coroczne publikacje przekładów innych polskich poetów, takich jak m.in. Grzegorz Kwiatkowski czy Krystyna Dąbrowska. Odnośnie do tłumaczeń polskiej poezji warto zauważyć, że *Treny* Jana Kochanowskiego zostały po

raz pierwszy wydane w *Antologii poezji światowej* w 2015 roku w przekładzie Zdravka Stamatovskiego.

Zaprezentowany krótki przegląd przekładów literatury polskiej w Macedonii nie obejmuje wszystkich tłumaczeń dokonanych w ciągu ostatnich trzydziestu lat. Celem tekstu było bowiem zobrazowanie, jak bardzo wzrosła aktywność translatorska i o ile większe jest zainteresowanie literaturą polską w Macedonii, dzięki czemu obecność i widoczność polskiej twórczości na macedońskim rynku wydawniczym są coraz wyraźniejsze.

Przetłumaczyła z macedońskiego *Natalia Łukomska*

Literatura

- Танушевска Л., 2009: *Преводи на литературни дела — библиографија*. W: *Педесет години на полонистиката во Македонија 1959—2009*. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ /Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, s. 119—126.
- Танушевска Л., 2014: 25/5 — *Книжевниот превод од полски јазик како позитивен феномен во преведувачката дејност во поново време*. W: *Годишен зборник бр. 39—40*. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ /Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, s. 655—659.
- Танушевска Л., 2017: *Јазичната норма во книжевниот превод од полски на македонски јазик*. W: Г. Цветановски, ред.: *Македонистиката меѓу традицијата и современите предизвици*. *Зборник на трудови од Меѓународната научна конференција одржана на 21 и 22 ноември 2013 година во Скопје*. Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје, s. 529—536.

Lidija Tanuševska

Македонскиот феномен на подем на преведувачката дејност од полски јазик во периодот 1990—2020 г.

РЕЗИМЕ | Оваа статија е за рецепцијата на полската книжевност во Македонија и за промените во преведувачката политика во последните триесет години. Авторката се обидува да ги издвои најважните библиографски единици од преведената литература и да даде една слика на тоа што и зошто се преведувало од полски јазик во овој период. Но, исто така, дава и еден кус преглед на мотивите и факторите кои влијаеле на овој неверојатен подем на преведувањето од полски јазик. Се разбира,

разликите со претходниот период се очигледни, но исто така е важно да се нагласи дека полската литература во поново време станува значително позабележлива на книжевната сцена, што во голем дел е заслуга на амбициите на одделни издавачки куќи и преведувачи.

КЛУЧНИ ЗБОРОВИ | полска литература, превод, македонски јазик, рецепција

Lidija Tanuševska

Macedonian Phenomenon of Rise of Translation Works from Polish Language in the Period Between Years 1990—2020

SUMMARY | This article deals with the summarization of the translated Polish literature in the period of the past thirty years. The motive is the phenomenal rise of translated books caused by political but also financial and human factors. This text shows the most significant translated books, the innovations in the selection of the literature, the interests and eagerness of the translators and the comparison between this kind of activity nowadays and the same one thirty years ago. Its goal is also to give an individual outlay of the reception by the author, who is a translator too. Many of the works presented here were translated for the first time long after their originals were published for the first time, and the reception is expected to differ a lot. This article also presents the new tendencies in Macedonian publishing of Polish literature.

KEYWORDS | Polish literature, translation, publishing houses, reception, Macedonian language

LIDIJA TANUŠEVSKA | prof. dr hab., pracuje w Katedrze Slawistyki na Wydziale Filologicznym im. Błaże Koneskiego Uniwersytetu Świętych Cyryła i Metodego w Skopju w Macedonii; prowadzi zajęcia z literatury polskiej, praktyki przekładu z języka polskiego na język macedoński oraz z przekładoznawstwa. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się głównie na zagadnieniach przekładoznawstwa, ale również językoznawstwa porównawczego i literaturoznawstwa. Jest wybitną tłumaczką literatury polskiej na język macedoński. Została wyróżniona nagrodami translatorskimi za przekłady *Prawieku i innych czasów* Olgi Tokarczuk oraz opowiadań Brunona Schulza, a także Nagrodą im. Ryszarda Kapuścińskiego za przekład *Imperium* na nowy język (2015). W 2017 roku wydała monografię *Przyczynek do gramatyki konfrontatywnej języka macedońskiego i języka polskiego*. Przełożyła książki: *Bieguni*, *Prowadź swój pług przez kości umarłych* Olgi Tokarczuk, *Bez dogmatu* Henryka Sienkiewicza, *Gottland* Mariusza Szczygła, a także opowiadania i nowele Cypriana Kamila Norwida, Stefana Grabińskiego, Mikołaja Grynberga i in.

NATALIA ŁUKOMSKA | dr nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa, polonistka i sławistka, tłumaczka z języka macedońskiego, lektorka języka polskiego na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Świętych Cyryla i Metodego w Skopju.